

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

LEKGOTLA LA KETSAMELAO LA PROVENSE YA GAUTENG _____

BILI YA DIPHETOLO TSA DITHAPEDI YA GAUTENG YA 2024

_____

(Jwalo ka ha e ile ya tsebahatswa ka hare ho Lekgotla la Ketsamelao la Provense ya Gauteng; kakaretso e hlalolang ya Bili le tlhokomediso ya pele ya ho tsebahatswa ha yona tse phatlaladitsweng ka hara Koranta ya Mmuso Nomoro ya ..... ya .....)

(Tokomane ya Senyesemane ke yona tokomane ya semmuso ya Bili)

_____

(KOMITI YA NAKWANA E SHEBANENG LE DITHAPEDI)

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

[G—2024]

NTLHA YA TLHALOSO E AKARETSANG [   ]   Mantswe a botsho bo kenelletseng, a leng ka hara masakana a kgutlonne-tsepa, a bontsha mantswe/dipolelo tse sa kenngwang ho tswa melaong e teng e fetisitsweng.

_____ **Mantswe a sehelleltsweng mola o kopaneng ka tlase a bontsha hore ke a kentsweng melaong e leng teng.**

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View ~ Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

bili

- (m) Sehlooho se selelele sa Molao wa Dithapedi wa Gauteng, 2002 (Molao wa Nomoro ya 5 wa 2002) (ho tloha mona ho isa pele tokomaneng ena, o bitswa “*Molao wa sehlooho*”), o fetolwa ka lebaka lena-

- (a) Ke ho kengwa ha tsena tse latelang:

Ho fetola Molao wa Dithapedi wa Gauteng, wa 2002; hore ho fetolwe, ho be ho kenngwe ditlhaloso tse itseng; ho fana ka ditlwaelo le maemo bakeng sa hore bomasepala ba amahanye melao le maano a bona ha ba sebetsana le ho tshwara dithapedi, ho hlophisetsa ho arabela le ho jara boikarabelo ha Lekgotla la Phethahatso maloka le dithapedi.

Le hoja Karolo ya 17 ya Molaotheo, hara tse ding, e tiisa tokelo ya motho ho ka hlahlela thapedi; hape, le hoja Karolo ya 115 ya Molaotheo e bolela hore lekgotla la ketsamelao la provense kapa komiti efe kapa efe ya lona e ka amohela dithapedi, diphehiso, kapa diphehiso tse ngotsweng tse tswang ho motho ofe kapa ofe ya nang le thahasello; hape, le hoja Karolo ya 116 ya Molaotheo e sa behe mohato le haele mokgwatsamaiso bakeng sa ha thapedi e amohelwa ke lekgotla la ketsamelao;

Le hoja Karolo ya 40 e ananela hore mekgahlelo e meraro ya mmuso e qollehile, o mong ho o mong; o mong le o mong o itshetlehile ka e meng; e bile e a amana, ha e sebedise matla le haele ho phetha mesebetsi efe kapa efe ntle ho eo e e nehilweng ka ho ya ka Molaotheo; mme mekgahlelo ena e sebedisa matla a yona ekasitana le

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

ho phetha mesebetsi ya yona ka mokgwa o sa itshunyakeng mesebetsing e ka thoko ho meedi; e sebedisana ka moya o motle ka-:

1. maqhama a matle;
2. ho tsitlallela mekgweng ya tsamaiso eo ho dumellanweng ka yona; ekasitana le
3. ho hloma kapa ho hlophisetsa mekgatlo le ditheo molemong wa ho phahamisa le ho bebofatsa maqhama dipakeng tsa makala le mafapha a mmuso.

Le ho ananela ka tshwanelo maemo, karolo le mosebetsi wa Ditheo tsa Kgaolo ya 9 kapa mokga ofe kapa ofe o etsang diphuputso ka ho ya ka molao ofe kapa ofe;

Ho fetolwa ha Karolo ya 1 ya Molao wa 5 wa 2002

1. Karolo ya 1 ya Molao wa Dithapedi, 2002 (Molao wa Nomoro ya 5 wa 2002) (oo ho tloha mona ho isa pele tokomaneng ena o bitswang “*Molao wa sehlooho*”), o fetolwa ka lebaka lena, ka ho hlakolwa ha tse latelang tlhalosong ya Molaotheo: “**Molaotheo**” e bolela Molaotheo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa, 1996 [**Molao wa Nomoro ya 108 wa 1996**] ka ho tloswa le ho nkelwa sebaka ke tse ding hara tse latelang:

(p) ***Ka “Mongodi”*** ho bolelwa [**motho ya hlwailweng ka ho ya ka Karolo ya 12(1)(a) ya Molao wa Ditshebeletso wa Lekgotla la Ketsamelao la Provense ya Gauteng, 1996 (Molao wa Nomoro ya 5 wa 1996)**] Mohlanka ya Ikarabellang wa Lekgotla la Ketsamelao, mme o kenyeletsa motho e mong le e mong ya tshwereng mokobobo boemong

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

boo.

- (q) ka ho kenngwa ha ditlhaloso tse latelang:
- (r) **Ka “Paki”** ho bolelwa motho ya menngweng, ya romeletsweng samane, kapa ya fuweng taelo ya lekgotla ho ya fana ka tlaleho mabapi le nyewe e ka pela komiti.
- (s) **Ka “Taelo ya lekgotla ho ya paka (Subpoena)”** ho bolelwa mohato wa ho mema motho ya nang le bopaki bo tshwarehang.
- (t) **‘Ka “Setheo sa taolo”** ho bolelwa lefapha la provense, lekgotla la masepala, kapa setheo se seng sa mmuso se nang le matla ka molao ho ahlola nyewe e tlisitsweng ka pela sona.

Ho fetolwa ha Karolo ya 2 ya Molao wa 5 wa 2002

DIPHEO

Ka ho kenngwa ha tse latelang:

2. (1) Dipheo tsa Molao ona ke-
- (a) ho fetolela molaong melao e hlokwang ke Karolo ya 17ya Molaotheo;
- (b) ho kenya tshebetsong mantswe le maikemisetso a Molaotheo;
- (c) ho phahamisa seabo sa setjhaba ka hara provense;
- (d) ho tsamaisa mosebetsi wa lekgotla la ketsamelao ka mokgwa o hlokwang

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

lekunutu le o bonaletsang;

(e) ho ntshetsapele ho kenngwa tshebetsong ha boikarabello bo sebetsang hantle ho mabatowa a bakgethi a lekgotla la ketsamelao;

(f) ho potlakisa tlwaelo ya demokerasi eo batho ba nang le seabo ho yona;

(g) ho hloma mekgwatshebetso le mekgwatsamaiso ya boithaopo le e tlamang bakeng sa ho;

(h) kenya tshebetsong tokelo ya ho etsa thapedi ka mokgwa o kgontshang batho ho ka fumana mamelo e hlokanng leeme ka bonolo le ka mokgwa o kgonehang o ka etswang.

HO KENNGWA HA POLELWANA E NTJHA

BOTOLOKI

Motho ofe kapa ofe ya sebedisang Molao ona o tlameha hore a toloke ditlhophisetso tsa ona hore a tle a kenye tshebetsong-

Karolo ya 17ya Molaotheo, e kenyeletsang phahamiso ya thapedi ka mehato ya molao le e meng e raletsweng ho sireletsa kapa ho ntshetsa pele batho ba ileng ba behwa ka mosing ke kgethollo e hlokanng nnete nakong e fetileng le ya jwale.

b) Melawana ya Tsamaiso e amehang ya Lekgotla la Ketsamelao la Provense ya Gauteng.

(2). Motho ofe kapa ofe ya tolokanng Molao ona o tlameha hore a tle a nkele hloohong molao o mong le o mong o amehang kapa melawana-tataiso ya

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

tshebetso ka ho ya ka molao le moelelo wa seabo sa setjhaba hammoho le sepheo saMolao ona.

HO FETOLWA HA KAROLO YA 3 YA MOLAO WA 5 WA 2002

3. Dintlhatheo tse Akaretsang

Ka lebaka lena, Karolo ya 3 ya Molao wa sehlooho e fetolwa ka ho hlakolwa ha tse latelang:

[(1) Motho ya etsang thapedi a ka hlahlela thapedi ka puo efe kapa efe ya semmuso ya Rephaboliki ya Afrika Borwa.

(2) Komiti e tlameha hore-

(a) e hlomphe, e sireletse e be e phahamise ditokelo tsa motho ya hlahlelang thapedi, tse hlophiseditswengka hare ho Molao ona;

(b) e nke mehato e tshwanetseng ho phahamisa le ho thusa badudi ba provense ho ba le seabo mehatong ya puso ya provense; haholo batho ba ileng ba behwa ka mosing ke kgethollo e hlokang nnete, ya semelo sefe kapa sefe; ekasitana le

(c) ho matlafatsa demokerasi ka ho sebetsa ka ho phethahatsa boikarabello le ka ponaletso, ka mokgwa o phahameng, nakong eo e sekasekang thapedi.

(3) Motsamaisi wa Dipuisano o tlameha ho phahamisa le ho thusa ka ho bebofatsa mehato e hlokang leeme, e nang le tekatekano ya ho

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

sekaseka dithapedi tse hlahletsweng lekgotleng la ketsamelao ka ho ya ka Molao ona.]

Ka lebaka lena, Karolo ya 3 ya Molao wa sehlooho e fetolwa ka ho tloswa ha (3) mme e nkelwa sebaka ke (1);

Ka ho kenngwa ha lentswe “setjhaba” ka mora lentswe thuso/pebofatso;

ka ho hlakolwa ha “seabo ka badudi ba provense”;

ka ho kenngwa ha “ho sekaseka dithapedi”;

ka ho hlakolwa ha “mmuso wa provense”;

ka ho hlakolwa ha “boholo”;

(1) Motsamaisi wa Dipuisano o tlameha ho phahamisa le ho thusa ka pebofatso ya mehato e hlokang leeme le e nang le tekatekano ya ho sekaseka dithapedi tse hlahletsweng lekgotleng la ketsamelao ka ho ya ka Molao ona.

(2) Komiti e tlameha hore-

(a) e hlomphe, e sireletse e be e phahamise ditokelo tsa motho ya hlahletseng thapedi, tse hlophiseditswengka hare ho Molao ona;

(b) e nke mehato e tshwanetseng ho phahamisa ekasitana le ho thusa ho bebofatsa ho ba le seabo ha setjhaba **[ka badudi ba provense]** mehatong ya ho sekaseka dithapedi, mmuso wa provense; haholo batho ba ileng ba behwa ka mosing ke kgethollo e hlokang nnete, ya semelo sefe kapa sefe; hammoho le hore

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

(c) e tiise demokerasi ka hore e phethahatse boikarabello bo [bohologo] le ponaletso ha e sekaseka dithapedi.

(3) Motho ya hlahlelang thapedi a ka hlahlela thapedi ka puo efe kapa efe ya semmuso ya Rephaboliki ya Afrika Borwa.

HO FETOLWA HA KAROLO YA 4 YA MOLAO WA 5 WA 2002

4: Thapedi

ka ho hlakolwa ha tse latelang:

(4)(d)thapedi ya sehlopha [kapa ya bongata], e botjwang ke diphehiso tsa motho ka bomong kapa e etswang ke sehlopha sa batho ba hlahlelang thapedi ka kopanelo, maloka le dingongoreho kapa dikopo di le ding kapa tse tshwanang haholo.

ka ho kenngwa ha tse latelang:

5. Ho hlahlelwa ha thapedi

ka ho kenngwa ha tse latelang:

5(4) Mohlahledi wa thapedi o tlameha hore a qale ka ho sebedisa metjha ya ka hare ya tharollo pele a ka leba lekgotleng la ketsamelao.

HO FETOLWA HA KAROLO YA 6 YA MOLAO WA 5 WA 2002

6. MESEBETSI YA KOMITI

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

ka ho kenngwa le ho hlakolwa ha tse latelang:

6.(d) Maloka le Setho sa Lekgotla la Phethahatso le Motsamaisi wa Dipuisano **[wa masepala]** ba tshwanetse hore ba arohanngwe.

(e) ho hloka hore motho kapa mokga oo thapedi eo e ileng ya fetisetswa ho yena/ona a nehelane ka tlaleho e feletseng ho komiti, ka ngollano, nakong ya **[dibeke tse nne]** matsatsi a 30 a mosebetsi a ho fetisetswa ha thapedi eo, maloka le mehato e nkilweng ke motho eo kapa mokga oo ho arabela le hona ho sebetsana le tletlebo eo, kopo eo, kgothalletso eo, kapa taelo e tswang komiting, ho ya feela le ka moo ditaba di ka bang ka teng, hammoho le mabaka a hore e be ho nkilwe mehato eo;

(f) e bang ho hlokuwa hore nako e eketswe hore ho etswe geto-

(i) Setho sa Lekgotla la Phethahatso kapa Motsamaisi wa Dipuisano Lekgotleng la Masepala o tlameha ho tsebisa komiti ka ofisi ya Motsamaisi wa Dipuisano ka

(ii) mabaka a hore ke hobaneng ho hlokuwa hore nako e eketswe; ekasitana le

(ii) letsatsi leo ba lebeleletseng ho phethela taba ka lona; letsatsi le sa tshwanelang hore le be ka mora matsatsi a leshome le metso e mene a mosebetsi ka mora letsatsi leo ka lona ho felang nako e behilweng ka hara Karolwana ya 6(e); mme

(iii) e tlameha hore e etse geto ya yona ka letsatsi leo kapa pele ho lona.

HO FETOLWA HA KAROLO YA 12 YA MOLAO WA 5 WA 2002

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View ~ Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

12: Boikarabello ba komiti

1. ka ho hlakolwa ha tse latelang ka hara Karolo ya 12(1) ka mora Karolo ya 6(1)(f) [le (g)]:

2. ka ho hlakolwa ha tse latelang:

[(5) Seo lekgotla la ketsamelao le ka se etsang , nakong eo komiti e ntseng e sekaseka thapedi, ke ho kenya mantswe, ditlhophisetso kapa dipolelwana tse ntjha maloka le thapedi eo, tse amang mohato wa ho sekaseka thapedi, feela e seng maloka le boleng kapa boemo ba yona.]

12 (a)Boikarabello ba komiti. -

Ka ho kenngwa ha tse latelang tlasa Karolo ya 12(4)

(1)Komiti e tlameha ho lokisa tlaleho, bonyane ka kotara, kaha thapedi e nngwe le e nngwe eo e dihileng kahlolo hodima yona, eo e tlang ho nehelana ka yona lekgotleng la ketsamelao ho ya lekolwa.

(2)Komiti e tlameha ho lokisa, e be e nehelane ka tlaleho e ngotsweng ya selemo ho lekgotla la ketsamelao, maloka le diketso le mesebetsi ya yona.

(3)Tlaleho ya selemo, e ngotsweng ya komiti e tlameha hore e hlophisetse tekolo ya ho arabela, tshebetso e bokgabane ekasitana le nako eo ka yona dithapedi tse bolelwang tlasa Karolo ya 8(2) di ileng tsa rarollwa.

12(b) Boikarabello ba Bolaodi ba Phethahatso

(1)Bolaodi ba Phethahatso bo tlameha hore:

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

- (a) bo etse bonnete ba hore bo arabela dithapedi ka nako eo komiti e fanneng ka yona;
- (b) bo be teng dikopanong tsa komiti, tsa ho mamelwa ha bopaki ha komiti e bo mema.
- (c) bo etse bonnete ba hore bahlanka ba baholo ba ronngweng ba fela ba ba teng dikopanong tsa komiti, tsa ho mamelwa ha bopaki dithapeding tse amang lefapha la bona.
- (d) bo tlalehe kotara e nngwe le e nngwe mme bo hlalose ka moo ba sebeditseng dithapedi tsohle tseileng tsa fetisetswa lefapheng la bona; mme
- (e) ba fane ka tlaleho selemong, ba be ba nehelane ka tlhaloso mabapi le ka moo ba sebeditseng dithapedi tsohle tseileng tsa fetisetswa lefapheng la bona.

HO FETOLWA HA KAROLO YA 13 YA MOLAO WA 5 WA 2002

Ka lebaka lena, Karolo e latelang e a tloswa hore sebakeng sa yona ho kene Karolo ya 13 ya Molao wa sehlooho:

ka ho tloswa ha [**le ho tshwareha/boleng ba bopaki**] polelwana ya 13, mme sebakeng sa teng ho kenngwe “ka pela komiti”.

13(5) ka ho kenngwa ha tse latelang: “ka mora kgetho ya mantswe, ka ditjeho tsa bona”.

14. Tshebediso ya Molao ho bomasepala ka hara provense

- (1) Ka diphetoho tse hlokehang tlasa moelelo/maemo, Molao ona o sebetsa ho bomasepala ka hara provense.
- (2) Tshebedisong e jwalo, polelo ka hara Molao, e mabapi le—

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

(a) Lekala la Puso provenseng, e tlameha ho utlwisiswa e le polelo e buang ka—

(i) setheo sa masepala jwalo ka ha ho hlaloswa ka hara Karolo ya 1 ya Mmuso wa Lehae: Molao wa Mekgwatshebetso ya Bomasepala, 2000 (Molao wa Nomoro ya 32 wa 2000); ekasitana le

(ii) masepala jwalo ka ha ho hlaloswa ka hara Karolo ya 2(a) ya Mmuso wa Lehae: Molao wa Mekgwatshebetso ya Bomasepala, 2000 (Molao wa Nomoro ya 32 wa 2000); mme

(b) Setho se ikarabellang, ho tshwanetse ho utlwisiswe hore se bolela Ratoropo wa Phethahatso kapa Ratoropo wa masepala ya amehang.

Melawana ya bomasepala ya maemo ya Provense ya Gauteng

HO FETOLWA HA KAROLO YA 14 YA MOLAO WA 5 WA 2002

Ho hlakolwa le ho kenngwa ha tse latelang:

(1) Nakong e sa feteng selemo ho tloha ka letsatsi leo Molao ona o qadileng ho sebetsa ka lona, masepala o tlameha—

(a) ho fetisa melao e imatahanyang ka bobatsi le ditaba tse hlophiseditsweng ka hare ho **[Shejulu ya 1;]** Molao ona

(b) hore, e bang ho etsahala hore melao ya masepala e se e ntse e le teng, o lokise, mme ha ho hlokeha, o fetole melao ya ona ho e etsa hore e matahane ka bobatsi le ditaba tse hlophiseditsweng ka hare ho **[Shejulu ya 1;]** Molao ona kapa

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

(c) *hore*, ka lebaka le utlwahalang leo o tla beng o le hlahisitse, masepala a kope Setho se ikarabellang le mmuso wa lehae ho fana ka kekeletso e le nngwe, bakeng sa dikgwedi tse tharo boholo, ho ikamahanya le seratswana sa (a) kapa sa (b) sa Karolwana ya (1).

(2) Ditlhophisetso tsa Karolo ya 12 le ya 13 tsa Mmuso wa Lehae: Molao wa Mekgwatshebetso ya Bomasepala, 2000 (Molao wa Nomoro ya 32 wa 2000), di sebetse ha ho ya ho shebanwe le ho fetiswa ha melao ya masepala ke masepala ka ho ya ka Karolwana ya (1).

(3) Ho thusa masepala hore o ikamahanye le ditlhophisetso tsa Karolwana ya (1), ekakgona Setho sa Lekgotla la Phethahatso se ikarabellang ditabeng tsa mmuso wa lehae ka hara provense, ka mora ho ba se rerisane le setho se ikarabellang, se phatlalatse melao ya masepala ya maemo a mmotlolo, ka tlhokomediso *Koranteng ya Mmuso ya Provense*, nakong e sa feteng kgwedi ya ho thakgolwa ha Molao ona, maloka le dithapedi tsa provense tse ikamahanyang le Molao ona.

(4) Masepala o ka ikgethela ho ikukela melao ya maemo e lohothwangka hare ho Karolwana.

(3) jwalo ka melao ya masepala e lohothwang ka hare ho Karolwana ya (1)(a).

SEHLOOHO SE SEKGUTSHWANE LE HO THAKGOLWA

Molao ona o bitswa Molao wa Diphetolo wa Dithapedi wa Gauteng, 2024.

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

Memorandamo o ka ha Maikemisetso a Bili ya Diphetolo ya Dithapedi ya Gauteng wa 2024

E kentswe ka ho ya ka Karolo ya 119 ya Molaotheo, e balwang hammoho le Molawana-tsamaiso wa 196(2) wa Lekgotla la Ketsamelao wa Gauteng.

1. Boitshetleho

3. Sepheo sa Bili

Bili ya Diphetolo ya Dithapedi ya *Gauteng ya 2024*, e batla ho fetola Molao wa Dithapedi wa Gauteng wa 2002, hore e fetole, e be e kenye ditlhaloso tse itseng; ho hlophisetsa tokelo ya ho hlahlela thapedi Lekgotleng la Ketsamelao la Provense ya Gauteng; ho hlophisetsa ditlwaelo le maemo bakeng sa hore bomasepala ba matahanye maano a bona a dithapedi le Bili ya Dithapedi ya Gauteng e fetotsweng, ho kgothalletsa batho ba Gauteng hore ba sebedise metjha yohle ya tharollo ka botlalo pele ho hore ba lebe lekgotleng la ketsamelao.

4. Dikateng tsa Bili

Polelwana ya 1

Ena ke polelwana ya ditlhaloso. Ho bile le ditlhaloso tse ding tse neng di sa lokisetwa tlasa Molao wa sehlooho. Hape, ho fana ka tlhakisetso e toma hodima tse ding tsa ditlhaloso tse sebediswang mabapi le bophara ba Bili.

Polelwana ya 2

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
1994-2024
YEARS OF
DEMOCRACY

Polelwana ena e hlophisetsa sepheo sa Bili, e leng: ho fetisa kapa ho tjhaela monwana melao e hlokwang ke Karolo ya 17ya Molaotheo, maloka le ho hlahlelwa le ho sekwasekwa ha dithapedi Lekgotleng la Ketsamelao la Provense ya Gauteng.

- (b) ho kenya tshebetsong mantswe le sepheo sa Molaotheo hammoho le Melawana-tsamaiso ya Lekgotla la Ketsamelao la Provense ya Gauteng;
- (c) ho phahamisa seabo sa setjhaba ka hara provense;
- (d) ho phetha mosebetsi wa lekgotla la ketsamelao ka mokgwa o hlokwang lekunutu le o bonaletsang;
- (e) ho ntshetsapele phethahatso ya boikarabello bo kgabane ho bakgethi bao lekgotla la ketsamelao le ikarabellang ho bona;
- (f) ho potlakisa tlwaelo ya demokerasi e dumellang batho ho ba le seabo;
- (h) ho hloma mekgwatshebetso le mekgwatsamaiso ya boithaopo le e tlamang bakeng sa ho phethahatsa tokelo ya ho etsa thapedi ka mokgwa o kgontshang batho ho ka fumana ho mamelwa ntle le leeme, ka bonolo le ka mokgwa o sa bitseng o kgonahalang.

2(b) POLELWANA YA BOTOLOKI

Polelwana ena e sebetsana le botoloki ba Molao. E hlophisetsa bophara ba Molao ekasitana le mantswe le sepheo sa Molaotheo. E fana ka maemo le kutlwisiso ya mokgwa oo ka ona Molao o tlamehang ho tolokwa.

Polelwana ya 3

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

Polelwana e hlophisetsa ho phahamiswa ekasitana le pebofatso ya seabo sa setjhaba ka ho ipapisa le Molaotheo hammoho le ho tiisa demokerasi.

Polelwana ya 4

Polelwana ena e hlophisetsa mohato wa hohlahllelwa ha thapedi. Polelwana e ile ya fetolwa ka ho hlakolwa ha lentswe “batho ba bangata”, ho qoba meelelo e sa tshwaneng. Jwale, polelwananyana e bua feela ka thapedi ya sehlopha.

Polelwana ya 5

Polelwana ena e hlophisetsa mehato e hlokang hore e latelwe pele ho ka batlwa bonamodi ba lekgotla la ketsamelao. Hape, ho etsa bonnete ba hore bahlahledi ba dithapedi ba sebedisa ka botlalo mekgwa ya tharollo ya ka hare pele ho hore ba hlahlele dithapedi lekgotleng la ketsamelao.

Polelwana ya 6

Polelwana ena e hlophisetsa mehato e hlokang hore e nkuwe ke komiti ha e sebitsana le thapedi. E hloka tlaleho e feletseng ho tswa ho mokga kapa motho eo thapedi e ileng ya hlahllelwa ho yena hore a tle a nehelane ho komiti ka mehato e ileng ya nkuwa ho rarolla tletlebo.

HO FETOLWA HA KAROLO YA 12 YA MOLAO WA 5 WA 2002

12: Boikarabello ba Lekgotla la Phethahatso le komiti

Polelwana ena e hlophisetsa ho tlalehela lekgotla la ketsamelao, ho etswang ke komiti. Polelwana ena e ile ya fetolwa ho etsa bonnete ba hore ho ba le boarabedi lehlakoreng la Lekgotla la Phethahatsoka hara provense, e leng ho kenyeletsang le

GAUTENG
LEGISLATURE

Your View — Our Vision

CELEBRATING
30
YEARS OF
DEMOCRACY

hore dikarabo tsa dithapedi di etswa ka nako, ekasitana le ho etsa bonnete ba hore ho romelwa baemedi ba loketseng dikopanong tsohle tsa komiti tsalekgotla la ketsamelao.

Nako ya dibeke tse nne tsa ho arabela dithapedi, e ile ya fetolwa bakeng sa ho etsa bonnete ba hore e tsamelana le lenaneo la lekgotla la ketsamelao.

HO FETOLWA HA KAROLO YA 13 YA MOLAO WA 5 WA 2002

Polelwana ena e hlophisetsa mokgwatsamaiso nakong ya bopaki ba molomo. Polelwana ena e ile ya fetolwa ho hlakisa mofuta wa bopaki o hlokehang kopanong ya ho mamelwa ha bopaki, ho ntse ho etswe hloko seabo sa peoleihlo sa lekgotla la ketsamelao hodima Lekgotla la Phethahatso.

HO FETOLWA HA KAROLO YA 19 YA MOLAO WA 5 WA 2002

Polelwana ena e hlophisetsa sehlooho se sekgutshwane le ho thakgolwa ha Molao. Polelwana ena e ile ya fetolwa ho bontsha selemo seo ho sona Bili e tlang ho ananelwa.

DITLAMORAO TSA DITJHELETE

Ho keke ha e ba le ditlamorao tsa ditjhelete; le ha ho le jwalo, lekgotla la ketsamelao le tla hloka hore le shebe botjha matla a tshehetso ao le a nehang komiti.

DITLAMORAO LEHLAKORENG LA KAHISANO LE MORUO

Ho keke ha e ba le ditlamorao lehlakoreng la kahisano le moruo

BOSEMOLAOTHEO BA BILI

Bili e wela ka hara taolo ya Molaotheo; e leng ka lebaka lena ho sejetswa ha thapedi ho laolwang ke Molaotheo.